



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Homicidio

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1684?]

Conclusio Nona. Respondetur objectionibus, quæ opponi solent doctrinæ
superiùs traditæ de non occidendo Invasore vitæ.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951915-6

curri irregularitatem : nec enim sequitur quempiam incurrere reatum aut poenam homicidii proprie dictam , quia irregularitatem incurrit ; cum irregularitas , ut ibidem S. Thomas in iudice ostendit , incurratur etiam sine reatu culpæ , adeoque & sine reatu poenæ. Demus ergo juxtà S. Thomam propter homicidium casuale non incurri reatum culpæ aut poenæ , si non detur opera rei illicitæ , nec omittatur diligentia debita : non ideo sequitur non incurri irregularitatem , cum irregularitas nec culpæ nec poenæ reatum præsupponat.

CONCLUSIO NONA.

Respondetur objectionibus , quæ opponi solent doctrinæ superiùs traditæ de non occidendo Invasore vitæ.

§. I.

Respondetur ad objectionem ex Scriptura Sacra desumi solitam.

Multi firmiter sibi persuadent , Exodi 22. lege divinâ statui , quod licita sit occisio invasoris vitæ , eo scilicet sensu , quo nos dicimus esse illicitam. Verba legis sunt : *Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus , & accepto vulnere mortuus fuerit , percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit , homicidium perpetravit & ipse morietur.* Ergo , inquiunt , licitum erat occidere furem nocturnum , quia discerni non poterat an solummodo ad furandum , an vero etiam ad occidendum venisset. Quare multo magis licebit eum occidere , dum certo scitur venisse ad occidendum , imo cernitur jam velle invasum occidere. Obiectio roboratur verbis Augustini , qui quæst. 84. super Exod. verbis Legis ante citatis subjungit hæc : " intelligitur ergo tunc non pertinere ad homicidium , si fur nocturnus occiditur : si autem diurnus , pertinere. Hoc est enim quod ait : *si orietur super eum sol.* Poterat quippe discerni quod ad furandum , non ad occidendum venisset , & ideo non deberet occidi. Ad majorem confirmationem addunt dictam sententiam S. Augustini relatam esse in Jus Canonicum Cap. *Si perfodiens* , de homicidio voluntario. Respondetur ad objectionem imprimis quatenus autoritate Scripturæ innititur , solummodo agi de poenis quas iudices fori externi debent infligere pro hoc illove facto ; præcedit namque immediatè hæc lex : *Si quis furatus fuerit ovem vel bovem , & occiderit vel vendiderit , quinque boves pro uno bove restituet , & quatuor oves pro una* , quibus immediatè subjungitur : *si effringens fur &c.* adeoque , sicut illa noscuntur solum pertinere ad forum externum , quibus iudici mandatur qualem poenam debeat infligere furanti ovem vel bovem , ita & hoc , ut nimirum sciat , quæ furis occisio extremo supplicio sit punienda , & quæ non. Patet hoc ipsum ex verbis ipsius legis quæ obijcitur ; dicit enim : *quod si orto sole hoc fecerit , homicidium perpetravit & ipse morietur.* Illud namque , *ipse morietur* , id est , morte afficiendus est , certissimè spectat ad iudicem fori externi.

Secundò responderetur ad objectionem quatenus in Augustino fundatur , clarum esse ex dictis quod Augustinus , si legem aliter intellexisset , non rectè sed malè fuisset interpretatus. Verùm non malè esse interpretatum , satis constat ex verbis quæ apud Augustinum sequuntur proximè post allegata : " Hoc & in Legibus antiquis sæcularibus , inquit , quibus tamen ista est antiquior , invenitur : impunè occidi nocturnum furem quoquo modo , diurnum autem , si se cum telo defenderit , jam enim plus est , quàm fur. , Ubi nota per verba illa , *impunè occidi* satis significari quod Augustinus solum examinet , quodnam homicidium à iudice fori externi sit puniendum , & quodnam debeat manere impunè : neque enim sequitur : iustæ sunt leges decernentes non puniri occisorem invasoris vitæ , ergo iusta sive inculpabilis est occisio invasoris vitæ. Quare ad hanc objectionem Eyodii , non ergo lex iusta est , quæ dat potestatem viatori , ne latronem , ne ab eo ipse occidatur , occidat ?

ref-

respondet Aug. "Legem video esse munitam contra hujusmodi accusationem, quæ in eo populo quem regit, minoribus malefactis, ne majora committerentur, dedit licentiam: multò est enim mitius, eum qui alienæ vitæ insidiatur, quàm eum qui suam tuetur occidi.

Tertiò ad eandem objectionem quatenus per Jus Canonicum confirmatur, resp. 1. Cap. *Si perfodiens*, quoad ea quæ vel in speciem contra nos faciunt, ad verbum desumptum esse ex Augustino ex antecitata quæstione 84. super Exodum. Intelligendum proinde est Capitulum, quemadmodum Augustinus, Augustinus verò quemadmodum ipsa Lex, id est, ut decernatur, quodnam homicidium extremo supplicio puniendum sit, & quodnam non. Præterea clarum est quod neque Cap. neque Augustinus intelligi possint eo sensu, ut significetur sine culpa *occidi nocturnum furem quoquo modo*: quia nemo negare potest, etiam qui de occisione inuasoris vitæ aliter quàm nos sentit, quin non ex uno capite frequentissimè contingat, ut cum evidente culpa nocturnus fur occidatur; ut ex. gr. si id fiat utendo majori violentia quam oporteat. Non subsistit proinde quod aliqui dicunt Jus Canonicum non agere de solo foro externo, semper enim quodam sensu agit de solo foro externo, dum leges præscribit Judicibus solius fori externi. Dixi *quodam sensu*, quia illæ Leges in conscientia obligant illos quibus dantur, id est, iudices fori externi, ex. gr. ut graviora quædam & Ecclesiæ nocentiora his illisve pœnis puniant, item ut minus gravia minusque nocentia, etsi etiam sint mortalia, talibus pœnis non puniant. Porro si hinc inferre velis: ergo illa minora minusque nocentia non faciunt quempiam reum in conscientia, ineptissimam inferes consequentiam: quis enim dubitat quin Iudices Ecclesiastici, perinde ac Sæculares, debeant quædam relinquere impunita? Ineptiam consequentiæ magis videbis, si cogites legem Exodi 22. latam esse de infligenda pœna extremi supplicii, quam etsi Deus voluerit infligi pro occisione inuasoris magis culpabili, non debuit tamen velle pro minus culpabili; sicuti pœnam mortis voluit infligi pro mulieris adulterio, non tamen pro simplici fornicatione.

§. 2.

Respublica non dedit cuilibet auctoritatem (quod quidam volunt) occidendi vitæ inuasorem.

S. August. Epist. 154. ad Publicolam in verbis ante allegatis solos milites aut publicam functionem tenentes dicit accepisse potestatem occidendi, eamque personæ suæ congruam. S. Thomas idem satis manifestè indicat in articulo quem ante examinavimus. *Illicitum est, inquit, ut homo intendat occidere hominem ut se ipsum defendat, nisi ei qui habet publicam auctoritatem.* adeoque non omnis homo habet publicam auctoritatem dum vitæ ejus invaditur, quod quidam fingunt ad excusandum occisorem inuasoris.

Negare non possumus, quin Respublica subinde cuilibet (quod tamen non illicò extendendum ad Clericum aut Religiosum, prout infamem suam sententiam Conclusionem 6. relata extendit F. Amicus) faciat potestatem occidendi latronem quempiam sceleratorem, ac magis famosum: verùm hoc non fit, nisi ex maxima Reipublicæ necessitate, non nisi causâ bene examinâtâ & cognitâ; nec nisi latâ in talem latronem sententiâ mortis. Nihil verò huic simile invenitur respectu cujuslibet inuasoris vitæ, nam ut omittam, hic non tam intercedere necessitatem Reipublicæ quam particularis personæ: nullum intervenit examen circa factum, nulla hic fertur contra determinatam personam mortis sententia. Et idè dico quod Respublica talem potestatem non possit istâ generalitate dare, ut quilibet Reipublicæ auctoritate vitæ suæ inuasorem occidere valeat: quia Respublica dare non potest quod non habet: non habet quod à Deo non accepit: sed à non accepit potestatem ut per quemlibet suum subditum sine prævio examine facti, sine accusatore, sine teste, in summo fervore passionis occidat inuasorem vitæ, id est, illum qui ipsi occifuro est summè insensus: etenim cum Respublica non acceperit potestatem occidendi innocentem,

nec

nec potestatem accipit ut det potestatem in illis circumstantiis occidendi, in quibus necessum foret occidi plurimos innocentes, aut saltem plurimos minoris quam extremi supplicii reos; quales deberent autoritate Reipublicae occidi maximo numero, si daretur jam descripta potestas, cum fieri non posset quin invari maximo numero excederent moderamen inculpatae tutelae; atque ita occiderent non occidendos, & praecipue non occidendos inopinatae & sine ulla praeparatione ad mortem.

§. 3.

Respondetur huic objectioni: secundum jura vim vi repellere licet cum moderamine inculpatae tutelae, ergo licet occidere invasorem vitae.

Non negamus quin vim vi repellere liceat, etiam dum vita invaditur; verum vim vi repellere non aliud est, quam violentiam violentiam avertere, prout fit dum ex.gr. baculo aut gladio avertis ictus gladii, quo aggressor cor tuum perfodere nititur: hoc enim pacto vim repellis, quia avertis sive depellis violentos aggressoris ictus, quibus vitam tuam impetit; vim repellis quia violentiam avertis. Si vero vicissim coneris cor ejus perfodere, jam vim quae tibi infertur proprie loquendo non repellis: quia non mere defensiva te habes, sed aggressiva, quod jura non concedunt, & ut ante ostendimus, concedere non possunt, nec ullibi ex Scriptura S. aut Traditione probatur, quod Deus concesserit. Quod jura attinet, Canones antiqui pro ejusmodi homicidiis poenitentias satis magnas imposuerunt. Vide cap. 295. ex lib. 7. Capitularium Caroli Magni & Ludovici Imperatorum, quae collecta sunt ex diversis Synodis ubi sic habetur: *Si quis quiete gradiens per viam, aut si etiam in domo sua fuerit, aut in platea civitatis, aut villa subito ab alio superventus, aut liti commotione volens se defendere, non habens contra illum antea odium, interfecerit hominem, septem annis secundum Canonicam institutionem poeniteat, tres vero communionem privetur, quatuor autem in communionem orationum & oblationum susceptus, in Sacerdotis pendeat arbitrio, utrum dignus sit Corpus Christi accipere, aut usque ad plenitudinem poenitentiae ab eo separari. Abstinencia ciborum in providentia Sacerdotis erit, secundum possibilitatem poenitentis & devotionis afflictum & lachrymarum.* Negamus ergo, quod modo antedicto liceat cor invasoris impetere, etsi licitum dicamus vim vi, prout jam explicatum, repellere, modo tamen servetur moderamen inculpatae tutelae: nam, ut ait S. Thomas, *si aliquis ad defendendam propriam vitam utatur majori violentia quam oportet, erit illicitum, etsi etiam mere defensiva se habeat invasus.*

§. 4.

Respondetur ad Capit. Significasti 2. de Homicidio & quadam similia.

In Cap. significasti 2. de homicidio & quibusdam aliis dicitur: *vim vi repellere, omnes leges & omnia jura permittere.* Verum ex dictis patet, nihil hinc confici contra sententiam de non occidendo invasore vitae. Et quod Cap. significasti attinet, illud potius favet nobis, quatenus statuit, *si Sacerdos ab homine sacrilego percussus, mox eum cum ligone in capite percussit, non videri a poena Homicidii penitus excusari. Tum ratione instrumenti, cum quo ipse percussit, quod cum grave sit, non solet levem plagam inferre: tum ratione partis, in qua fuit ille percussus, in qua de modico ictu quis lethaliter solet ladi.* Ecce Pontifex decernit Sacerdotem illum excessisse moderamen inculpatae tutelae, propterea quod instrumento occisivo partem vitalem, caput scilicet furis, impetierit. Ex aliis Decretalibus, quae objici solent: ut est Cap. *interfecisti* de Homicidio. Item cap. *si vero* 1. de sent. excommunicat. Item *Clement. unica* de homicidio, nihil aliud habetur, quam quod homicidia pro defensione vitae in quibusdam personis non debeant puniri, quod non sint casus reservati, aut quid simile. (nota hic diversitatem inter antiquiores & recentiores Canones) Cum his optime consistit, quod ejus-

eiusmodi homicidia ; reverà sint illicita ; imò & peccata mortalia. Est ; inquit Bernardus tractatu 1. de nova militia cap. 1. qui nec ulciscendi zelo ; nec vindicandi typho : sed tantum evadendi remedio interficit hominem : sed nec hanc quidem bonam dixerim victoriam : cum de duobus malis in corpore quàm in anima mori levius sit. Non autem quia corpus occiditur ; anima moritur ; sed anima qua peccaverit ipsa moritur. Et prosequens materiam cap. seq. exorditur hac interrogacione : Quis igitur finis vel fructus secularis hujus ; non dico militiae ; sed militiæ ; si & occisor lethaliter peccat ; & occisus aternaliter perit ?

Respondetur ad hanc objectionem : communis & recepta sententia est ; quod liceat occidere Invasorem vita ; ergo inde non recedendum.

Non omnes qui putantur favere sententiæ oppositæ ; quod scilicet liceat occidere Invasorem vita ; reverà illi favent ; quod in S. Thoma omninò credimus nos ostendisse ; dum probavimus mentem illius esse quod illicitum sit homini privato voluntariè sive ex intentione occidere invasorem vita ; nec aliud ipsum admittere ; quam non peccari ; si quis defendendo vitam suam ; præter intentionem tam formalem quam interpretativam ; adeoque involuntariè & casu ; aggressorem occidat. Pari ratione credendum ; fautoribus sententiæ oppositæ evenisse circa plures alios ; præcipuè veteres : quod imprimis patet ; circa mox allegata capitula Juris Canonici. Non minus hallucinantur circa Jus Civile ; si putent sententiam suam sufficienter esse inde stabilitam ; quia in illo legitur : *jure hoc evenit ; ut quod quis ob tutelam corporis fecerit ; jure factis existimetur ; certissimum namque est ; istud non posse intelligi secundum plenam generalitatem istorum verborum ; ex gr. si defendens utatur mediis illicitis.* Notandum præterea quod ad ista verba habet Glossa ordinaria : *jure scilicet fori non Cæli.*

Lubenter equidem concedimus à recentioribus teneri ; imò & ab illis communiter teneri sententiam oppositam ; sed quomodo inde conficitur eam esse veram ; quandoquidem recentiores tam multa tenuerint ; quæ proculdubio sunt falsa ; quod imprimis patet in communissima eorum sententia de usu opinionis probabilis. Deinde numquid plures valent Cyprianus ; Ambrosius ; Augustinus & Bernardus ; quam ingens recentiorum numerus ? Vide etiam in Supplemento Laurentii Neesen de Jure & Justitia tract. 3. q. 2. dub. 4. plures Sanctos Patres pro eadem sententia citatos. Quibus accedit ; quod ipsimet Adversarii in Apologia pro suis Casuistis faveant multis Patribus & recentioribus etiam Doctoribus ita fuisse persuasum ; ne pro vita quidem defendenda hominem privatam auctoritate interfici licere. Hoc nominatim fatentur de Cypriano ; Lactantio *Divinar. Institut. lib. 6. cap. 20.* Cyrill. l. 11. in Ioan. c. 12. August. *Græc. tract. de Eucharistia ;* Aug. Athonit. *de potestate Eccl. q. 52. art. 3.* His addi modo posset Rev. Adm. Pater Magister Henricus de Noris ; qui Sanctum Patrem suum Augustinum imitatus raro & oportunissimo nostris temporibus exemplo ; humiliter retractavit quod in hac re perperam ante in Vindiciis suis Augustinianis fenserat ; in quibus §. 11. postquam conatus fuerat locum Augustini de lib. arb. explicare ut sententiæ oppositæ non officeret ; loquitur in hæc verba : hæc quidem scripseram ; quæ ubi typis edita Romæ vir doctissimus legisset ; illico me convenit ; fere indignatus quod sententiam antiquioris Ecclesiæ Patribus familiarem tam metuculose defenderim. Simul pleraque Patrum testimonia indicavit ; quò me inani metu liberaret. Allegatis deinde Augustino ; Tertulliano ; Cypriano ; Lactantio ; & Ambrosio prosequitur. Quis autem non videat quantum huic sententiæ auctoritatis pondus adjiciant Ambrosius ; Cyprianus ; Augustinus ? Nonne illa Sanctissimorum ac Doctissimorum Patrum Trias præponderat integræ censure Casuistarum ; quos Guimæus ; Pirotus ; alique Probabilistarum primipili longo ordine recitant ; quo testium ; si non auctoritate ; saltem numero

numero eas opiniones suffulciant, quas uti sanguinarias antiquiores Ecclesie Magistri
proscribere? Profecto novi Theologie Magistri, qui non sine proborum scandalo
docuere licitum esse occidere detractorem nostrae famae, immane ac crudele assertum
inde deducunt, quod honor pluri faciendus est quam vita, & cum pro hujus defen-
sione licitum sit insidiantem atque vim inferentem occidere, potiori ratione non erit
reus criminis, qui pro honore defensando, si nullus sit alius evadendi modus, calum-
niantem obtruncat. Haec atque longe plura vir ille eruditus protulit, quae quidem alteri
etiam insinuasse testatus est, qui ea postea quoque typis excusa vulgavit. Faceat igitur
Novorum Casuistarum timor, suos illis relinquamus Tamburinos & Bannios, nos Am-
brosium & Augustinum audiemus, cum quibus gloriae vertetur non modo sapere, ve-
rum etiam iudicibus Casuistis, errare.

CONCLUSIO DECIMA.

In compendio exhibetur duplex doctrina principalis harum Thesium.

DEus ante legem Gen. 9. & in lege Exodi 20. prohibuit homicidium. *His igitur ex-
ceptis, quos vel lex justa generaliter, vel ipse fons iustitiae Deus specialiter occidi jubet, quis-
quis hominem vel seipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii criminis innoxius.* Aug.

S. Augustinus ibidem ex Scriptura Sacra assignat tria exceptionum exempla, quorum 1.
In illis qui Deo auctore bella gesserunt. 2. In iis qui personam gerunt publicae potestatis. 3.
In istis qui ex speciali Dei iussione hominem occidunt: uti paratus erat facere Abraham.

Qui praetendunt alias exceptiones, ex. gr. ob *calumniam*, pro conservatione *unius auri*,
vel eorum ad quae *jus inchoatum habemus*, debent illas exceptiones, quemadmodum fecit
Augustinus, ostendere. Similiter ostendere debent, qui pro defensione facultatum etiam
magni momenti, ut vocant, licitum censent occidere invasorem. Par-obligatio incum-
bit afferentibus, licitam esse voluntariam occisionem invasoris vitae.

Sed haecenus nullus probavit, quod aliqua istarum exceptionum divinitus facta sit:
ergo dici non potest, quod in ullo istorum casuum liceat occidere hominem voluntarie occidere.
Et in his consistit una principalis doctrina harum Thesium.

SS. Augustinus, Cyprianus, Ambrosius, & ut omnino nobis persuasum habemus, etiam
S. Thomas, item Bernardus cum pluribus aliis SS. Patribus, qui ab aliis citantur, docent
illicitum esse, voluntarie occidere invasorem vitae.

Sententiae SS. Patrum non repugnat lex, *Si effringens fur domum*, Exodi 22. cum solum
praescribat quibus occisoribus infligenda sit poena mortis per iudicem, adeoque nec repu-
gnat explicationi legis quam habet Augustinus, Item *Cap. si perfodiens*.

Non obstat etiam *Cap. significasti* 2. de Homicidio, quatenus concedit vim vi repellere
servato moderamine &c. quia qui voluntarie alterum occidit, non mere repellit aggres-
sorem, quia non tantum defensive, sed etiam aggressive in hoc se habet; non servat pro-
inde moderamen inculatae tutelae.

Non repugnant *Cap. interfecisti* de homicidio, neque *Cap. si vero*, 1. de sentent. ex-
communicat. nec *Clement. unica* de homicidio, cum ex his tantum habeatur, quod homi-
cidia pro defensione vitae in quibusdam personis non debeant puniri, quod non sint casus
reservati, aut quid simile; adeoque in illis Capp. potius de poena quam de culpa agitur.
Et haec est altera principalis doctrina harum Thesium.

Porro si ex his omnibus habeamus quod non liceat aggressorem vitae occidere, sequitur
quod non liceat invasorem facultatum, honoris &c. Adeoque quaestione sic decisa de
occisione invasoris vitae, ultra non inquiremus an liceat occidere invasorem facultatum,
honoris, &c. sicut ob similem rationem non quaesivit S. Thomas.